

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
3101-15

meddelad i Stockholm den 14 juni 2016

KLAGANDE

Skatteverket
171 94 Solna

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 29 april 2015 i mål nr 4006-14

SAKEN

Folkbokföring

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med bifall till överklagandet upphäver Högsta förvaltningsdomstolen kammarrättens och förvaltningsrättens domar samt fastställer Skatteverkets beslut.

BAKGRUND

En utlänning som måste ha uppehållsrätt för att få vistas i Sverige får folkbokföras här endast om detta villkor är uppfyllt eller om det finns synnerliga skäl för att han eller hon ändå ska folkbokföras. En EES-medborgare har uppehållsrätt bl.a. om han eller hon är arbetstagare i Sverige (s.k. primär uppehållsrätt). I så fall har

Dok.Id 171123

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

även vissa i utlänningslagen (2005:716) uppräknade familjemedlemmar uppehållsrätt (s.k. sekundär uppehållsrätt).

AA anmälde i november 2013 flyttning till Sverige från Bulgarien och ingav bl.a. ett bevis om registrering av uppehållsrätt som Migrationsverket utfärdat samma månad. Skatteverket avlog i januari 2014 hennes anmälan. Som skäl angavs bl.a. att Skatteverket i ett folkbokföringsärende självständigt måste pröva om en person har uppehållsrätt i Sverige och att AA trots en begäran om detta inte hade gett in handlingar som visade att hon hade sådan rätt.

AA överklagade till förvaltningsrätten som upphävde Skatteverkets beslut och förklarade att hon skulle folkbokföras i Sverige. Förvaltningsrätten konstaterade att AAs dotter och svärson var folkbokförda i Sverige och att det inte kommit fram några omständigheter som visade att besluten att folkbokföra dem var felaktiga eller att förhållandena därefter hade ändrats. Förvaltningsrätten utgick därför från att dottern och svärsonen fortfarande hade uppehållsrätt i Sverige. Enligt förvaltningsrätten var AA vidare att betrakta som familjemedlem till dem. Hon ansågs därmed ha sekundär uppehållsrätt i Sverige och då övriga förutsättningar för folkbokföring var uppfyllda skulle hon folkbokföras här.

Kammarrätten avlog Skatteverkets överklagande dit. Kammarrätten fann att det inte hade kommit fram att AA i egenskap av arbetstagare eller på annan grund hade primär uppehållsrätt i Sverige. Inte heller ansåg kammarrätten att det visats att dottern vid tiden för Skatteverkets beslut hade primär uppehållsrätt. Däremot ansågs utredningen visa att svärsonen hade sådan uppehållsrätt. När det gällde frågan om AA hade sekundär uppehållsrätt i egenskap av familjemedlem till svärsonen fann kammarrätten att det, genom intyg utfärdade av bulgarisk myndighet, fick anses visat att AA hade bott tillsammans med dottern före flytten till Sverige. Något motsvarande intyg hade inte getts in beträffande svärsonen. Kammarrätten fann emellertid inte anledning att ifrågasätta AAs uppgifter om att svärsonen hade flyttat in hos henne och dottern. AA fick därför anses ha ingått i samma hushåll som honom i Bulgarien och var

därmed familjemedlem till honom i utlänningslagens mening. Detta medförde att hon hade sekundär uppehållsrätt i Sverige och kunde folkbokföras här.

YRKANDEN M.M.

Skatteverket yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens och förvaltningsrättens domar samt fastställer Skatteverkets beslut. Skatteverket anför bl.a. följande. Det åligger den som påstår sig ha uppehållsrätt att visa att villkoren för detta är uppfyllda. Det finns stöd i författning för att kräva intyg från behörig myndighet i utlandet som utvisar att familjemedlemmen och den som har primär uppehållsrätt har varit bosatta på samma adress i det andra landet före flyttningen till Sverige. AA har inte visat att hon varit bosatt med sin svärson i Bulgarien och hon kan därför inte härleda någon uppehållsrätt från honom.

AA anser att överklagandet ska avslås. Hon anför bl.a. att hon anlände till Sverige med sin dotter och hennes två barn för fyra år sedan. Svärsonen var då redan i Sverige och arbetade här. Hon bor tillsammans med dem och vill bli folkbokförd i Sverige.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Vad målet gäller

Frågan i målet är vilka krav på bevisning som gäller för att styrka uppehållsrätt som familjemedlem (sekundär uppehållsrätt) i ett folkbokföringsärende.

Rättslig reglering

Av 3 § folkbokföringslagen (1991:481) framgår att den som efter inflyttning anses vara bosatt i Sverige ska folkbokföras. En person anses bosatt här i landet om han eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila i landet under minst ett år.

En utlänning som måste ha uppehållsrätt eller uppehållstillstånd för att få vistas i Sverige, får enligt 4 § folkbokföras endast om detta villkor är uppfyllt eller om det finns synnerliga skäl för att han eller hon ändå ska folkbokföras. I 26 § anges att den som har flyttat in från utlandet och ska folkbokföras ska anmäla inflyttningen till Skatteverket.

Enligt 3 a kap. 1 § utlänningslagen avses med uppehållsrätt en rätt för EES-medborgare och deras familjemedlemmar att vistas i Sverige mer än tre månader utan uppehållstillstånd i enlighet med vad som sägs i kapitlet. I 3 § anges att en EES-medborgare har uppehållsrätt bl.a. om han eller hon är arbetstagare i Sverige. Enligt 4 § första stycket har då även vissa i 2 § första stycket angivna familjemedlemmar till EES-medborgaren uppehållsrätt.

För att betraktas som familjemedlem till EES-medborgare krävs enligt 3 a kap. 2 § första stycket utlänningslagen dels att personen i fråga är en utlänning som följer med eller i Sverige ansluter sig till en EES-medborgare, dels att han eller hon tillhör någon av de kategorier som räknas upp i lagrummet. Av tredje punkten framgår att en släkting i rakt uppstigande led till EES-medborgaren eller till hans eller hennes make eller sambo räknas som familjemedlem om släktingen är beroende av någon av dem för sin försörjning. I fjärde punkten anges att det samma gäller för annan familjemedlem bl.a. om familjemedlemmen i det land som han eller hon har kommit från är beroende av EES-medborgaren för sin försörjning eller ingår i EES-medborgarens hushåll.

Av 10 § första stycket folkbokföringsförordningen (1991:749) framgår att Skatteverket i samband med en anmälan enligt 26 § folkbokföringslagen av en familjemedlem till en EES-medborgare som uppger sig ha uppehållsrätt enligt 3 a kap. 4 § utlänningslagen får begära att familjemedlemmen visar upp vissa närmare angivna handlingar. Det gäller bl.a. handlingar som styrker att den EES-medborgare som uppehållsrätten härleds från har uppehållsrätt i Sverige (punkt 3), handlingar som – när det är fråga om släkting i rakt uppstigande led – styrker att familjemedlemmen är beroende av EES-medborgaren eller hans eller hennes make eller sambo för sin försörjning (punkt 4) samt handlingar som – när det är

fråga om annan familjemedlem – utfärdats av en behörig myndighet i ursprungslandet eller i det land från vilket familjemedlemmen anländer som styrker att familjemedlemmen är beroende av EES-medborgaren för sin försörjning eller ingår i EES-medborgarens hushåll (punkt 5).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

AA har inte uppehållstillstånd i Sverige. För att hon ska kunna folkbokföras krävs därför att hon har uppehållsrätt här eller att det finns synnerliga skäl för att hon ändå ska folkbokföras (4 § folkbokföringslagen). Det är AA som ska visa att förutsättningarna för att folkbokföras är uppfyllda.

I ett ärende om folkbokföring får Skatteverket enligt 10 § folkbokföringsförordningen begära att en person som anmäler inflyttning till Sverige, och som uppger sig ha sekundär uppehållsrätt på den grunden att han eller hon är familjemedlem till en EES-medborgare som har uppehållsrätt här, visar upp handlingar som styrker ett antal i paragrafen angivna förhållanden. I vissa fall får Skatteverket dessutom kräva att handlingarna har utfärdats av en behörig myndighet i utlandet. Till skillnad från vad som kan vara fallet när frågan om uppehållsrätt prövas i andra sammanhang föreskrivs således att en enskild som i ett folkbokföringsärende gör gällande uppehållsrätt kan åläggas att styrka detta med visst specifikt angivet underlag (jfr prop. 2012/13:120 s. 42). Detta innebär att ett av Migrationsverket utfärdat bevis om registrering av uppehållsrätt inte i sig behöver godtas av Skatteverket som bevis för att personen i fråga uppfyller kravet på uppehållsrätt enligt folkbokföringslagen.

AA hävdar att hon enligt 3 a kap. 4 § utlänningslagen har sekundär uppehållsrätt i Sverige i egenskap av familjemedlem till sin dotter och svärson. För att hon ska ha uppehållsrätt på den grunden krävs för det första att dottern eller svärsonen har primär uppehållsrätt enligt 3 §.

Både dottern och svärsonen är sedan tidigare folkbokförda i Sverige. Att så är fallet saknar dock självständig betydelse vid bedömningen av om de vid tid-

punkten för Skatteverkets beslut hade primär uppehållsrätt här. När det gäller dottern har AA gett in ett arbetsgivarintyg daterat i januari 2013 där det anges att dottern senare samma år skulle tillträda en tillsvidareanställning i Sverige. Det saknas dock handlingar som styrker att denna anställning faktiskt tillträdde och att den fortfarande bestod när Skatteverket i januari 2014 fattade sitt beslut. När det gäller svärsonen framgår däremot av ett anställningsbevis från 2014 att han har haft en tillsvidareanställning i Sverige sedan 2011.

Av de handlingar som AA gett in framgår således endast att svärsonen, men inte dottern, vid tiden för Skatteverkets beslut hade primär uppehållsrätt i Sverige. Den ende som hon skulle kunna härleda sekundär uppehållsrätt från är därmed svärsonen.

För att sekundär uppehållsrätt ska föreligga krävs för det andra att AA tillhör någon av de kategorier som räknas upp i 3 a kap. 2 § första stycket utlänningslagen. För hennes del är det i första hand tredje punkten som aktualiseras (släkting i rakt uppstigande led). Ett villkor för att omfattas av den bestämmelsen är att hon redan före flytten till Sverige var beroende av svärsonen eller dottern för sin försörjning (se rättsfallet MIG 2014:8). Om det villkoret inte är uppfyllt bör hon dock även kunna åberopa fjärde punkten (annan familjemedlem), enligt vilken sekundär uppehållsrätt föreligger bl.a. om hon ingick i svärsonens hushåll i Bulgarien.

AA gör gällande att hon redan före flytten till Sverige var ekonomiskt beroende av dottern och svärsonen samt ingick i deras hushåll. De enda handlingar som har getts in för att styrka dessa förhållanden är två intyg som utvisar att hon och dottern bodde på samma adress i Bulgarien. Någon handling som styrker att hon då var beroende av dottern eller svärsonen för sin försörjning, eller att även svärsonen bodde tillsammans med dem i Bulgarien, har däremot inte presenterats.

AA har således inte visat att hon i utlänningslagens mening är familjemedlem till svärsonen och att hon därmed har uppehållsrätt i Sverige. Några synnerliga skäl

Mål nr
3101-15

för att hon ändå ska folkbokföras har inte kommit fram. Överklagandet ska därmed bifallas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Kristina Ståhl, Erik Nymansson, Per Classon och Leif Gäverth.

Föredragande har varit justitiesekreteraren David Ankerson.

Förvaltningsrätten i Malmös dom den 24 juni 2014 i mål nr 2214-14
Skatteverkets beslut den 14 januari 2014